

ПЕРЕГОВОРИ В САУДІВСЬКІЙ АРАВІЇ: КРОК ДО МИРУ ТА НЕВИПРАВДАНІ НАДІЇ

Опубліковано: Глушук Є. Переговори в Саудівській Аравії: крок до миру та невинуваті надії // Діяльність Президента України в умовах російсько-української війни. 2025. Випуск 07 (155). С. 57-62.

В останні тижні весь світ пильно стежив за мирними переговорами у Саудівській Аравії, які відбувалися у різних комбінаціях та різними складами делегацій між США, Росією та Україною. Саудівська Аравія наразі стала нейтральним дипломатичним майданчиком мирних переговорів між Україною та РФ. Уперше з весни 2022 року, коли було перервано мирні переговори між Росією та Україною, у Саудівській Аравії виникла потенційна можливість посприяти припиненню війни.

11 березня США та Україна на переговорах у місті Джидді Саудівської Аравії узгодили пропозицію про 30-денне припинення вогню, що буде дійсною в разі ухвалення й одночасного виконання Російською Федерацією і може бути продовжена за взаємною згодою сторін. У відповідь російський диктатор допустив можливість такого перемир'я, але висловив цілу низку застережень і попередніх умов. 18 березня відбулася телефонна розмова Трампа і Путіна, під час якої вони узгодили можливість припинення ударів по об'єктах енергетичної інфраструктури (або енергетики та інфраструктури, як заявила американська сторона) ([Фокус](#)).

25 березня у столиці Саудівської Аравії Ер-Ріяді пройшов другий раунд переговорів США та України. Делегації України та США провели нову зустріч після українсько-американських переговорів 23 березня та американсько-російських – 24 березня. Американська сторона спланувала ці переговори за моделлю «човникової» дипломатії, коли українська та російська делегації перебуватимуть в окремих приміщеннях, а посередники зі США передаватимуть повідомлення між ними ([ТСН](#)).

Перш за все варто наголосити, що від переговорів, які відбувалися у Ер-Ріяді, не було підстав очікувати серйозного прориву. Це був «технічний», а не політичний переговорний раунд. Склад команд, що попрямували у Ер-Ріяд для цього узгодження, показовий.

Лише Україна надіслала туди делегацію достатньо високого рівня. Команду очолив міністр Рустем Умеров, до неї увійшли два заступники глави ОПУ (Жовква та Паліса), заступник міністра енергетики та держсекретар МЗС (Колісник та Карасевич). Тобто це – все ж політичні гравці та чинні посадовці, хоч і без юридичних повноважень на підписання будь-чого. Натомість Москва надіслала на цю зустріч команду «колишніх» на чолі з екзаступником Лаврова Карасіним (якому на пенсії знайшли місце сенатора) та ФСБшним генералом-

пенсіонером Бєсєдою. Американців представляли чинні посадовці, але зі статусом нижчим, ніж в українців – Ендрю Пік з ради нацбезпеки та Майкл Ентон з Держдепу ([Європейська правда](#)).

Міністр оборони України Рустем Умеров заявив, що консультації у Ер-Ріяді стали логічним продовженням попередніх переговорів з США у Джидді. Україна продовжує активно працювати над реалізацією завдань Президента України Володимира Зеленського щодо зміцнення безпеки та досягнення миру на умовах справедливості та прозорості.

За його словами, ключовими результатами стали:

- Всі сторони домовились забезпечити безпечну навігацію (судноплавство), припинити використання сили, та запобігти використанню комерційних суден у військових цілях у Чорному морі. Водночас українська сторона наголошує: переміщення Росією своїх військових суден за межі Східної частини Чорного моря буде вважатися порушенням духу цієї домовленості та буде розглядатись як порушення зобов'язань забезпечити свободу судноплавства в Чорному морі та загрозу національній безпеці України. У такому випадку, Україна матиме повне право реалізовувати право на самозахист;

- Всі сторони домовились впровадити домовленості Президентів щодо повної заборони ударів по енергетичній інфраструктурі України та Росії;

- Всі сторони вітають залучення третіх країн з метою забезпечити підтримку впровадження енергетичної та морської домовленостей;

- Всі сторони продовжать працювати над досягненням стійкого та тривалого миру;

- США підтвердили свою підтримку в допомозі здійснення обміну військовополоненими, звільнення цивільних затриманих осіб та повернення насильно вивезених українських дітей ([АрміяInform](#)).

Водночас заступник керівника Офісу президента України Ігор Жовква зауважив, що під час переговорів зі Сполученими Штатами в Саудівській Аравії росіяни відмовилися говорити про припинення ударів по цивільній інфраструктурі, аргументувавши своє рішення американській делегації, що нібито не мають мандата для обговорення цього питання. «Ми окремо говорили про цивільну інфраструктуру – про житлові будинки, школи, дитячі садки і так далі. Що зробила Росія? Протягом переговорів, наскільки ми розуміємо з інформації американської сторони, вони взагалі відмовилися говорити про цивільну інфраструктуру», – пояснив посадовець ([УНІАН](#)).

За підсумками переговорів з представниками України та Росії впродовж 23–25 березня на експертному рівні Білий дім опублікував дві окремі заяви.

Вони майже ідентичні, проте у «російській» заяві йдеться, що США допомагатимуть РФ відновити доступ до світових ринків експорту сільськогосподарської продукції та добрив.

В «українській» заяві Білого дому окремо підтверджується відданість США «справі сприяння обміну військовополоненими, звільненню цивільних ув'язнених та поверненню примусово переміщених українських дітей» ([Факти](#)).

Одночасно США заявили про те, що «продовжуватимуть сприяти переговорам між обома сторонами для досягнення мирного врегулювання відповідно до домовленостей, досягнутих в Ер-Ріяді».

Нібито домовились про те, що і планували, а також про продовження переговорів. І явно по об'єктах енергетики йдеться лише про попередні домовленості («розробити заходи») ([Главком](#)).

Росія в свою чергу оприлюднила власну заяву за підсумками переговорів в Ер-Ріяді та висунула низку вимог для припинення вогню в Чорному морі. У заяві сказано, що перемир'я у Чорному морі та відновлення російського експорту сільгосппродукції почне діяти лише після зняття санкцій із низки банків, залучених до операцій з міжнародної торгівлі продовольством.

Зокрема, росіяни висунули умову – підключити «Россільгоспбанк» та інші фінансові установи до платіжної системи SWIFT і відкрити кореспондентські рахунки. Також у Кремлі заявили, що слід зняти санкції з компаній-виробників та експортерів продовольства та добривами, а також скасувати обмеження на роботу страхових компаній з вантажними перевезеннями. Крім цього, в заяві сказано, що заборона на удари по енергетиці нібито вже діє з 18 березня і триватиме 30 днів з можливістю продовження ([Слово та Діло](#)).

Водночас речник МЗС України Георгій Тихий заявив, що Україна і Сполучені Штати не погоджували зняття жодних санкцій проти Росії під час переговорів у Саудівській Аравії. «Україна і США не погоджували зняття будь-яких санкцій з Росії. Не було такої домовленості між Україною та США. І в оприлюдненій Білим домом заяві ми не бачимо згадок про додаткові умови», – сказав він. Дипломат вказав, що ці умови публікували самі росіяни і назвав це показовим ([Укрінформ](#)).

Хоча Білий дім про цю умову в своїй заяві не згадував, державний секретар США Марко Рубіо заявив, що Вашингтон планує детально проаналізувати питання санкцій щодо РФ. «Ми збираємося проаналізувати те, що вони порушують. Це низка санкцій, включаючи санкції, які не є американськими... тож ми не могли б їх скасувати, якби навіть хотіли. Ми збираємося проаналізувати те, з чим повернулася наша команда (з переговорів з Саудівської Аравії). Ми представимо ці варіанти президенту. Президент буде приймати рішення. Ми ще не дійшли до цього», – зазначив Рубіо ([Трибуна](#)).

Важливий момент: значну частину обмежень, скасування яких домагається Москва, запровадили європейські партнери України. Тож, США односторонньому порядку, на власний розсуд, скасувати їх не зможуть ([LB.ua](#)).

Згідно з аналізом Інституту вивчення війни ([ISW](#)), результати переговорів між Україною та Росією в Ер-Ріяді залишаються нечіткими, що створює простір для різних трактувань і потенційних розбіжностей між сторонами.

Представники США, України та Росії досягли певних домовленостей щодо тимчасового припинення вогню в Чорному морі та по об'єктах енергетичної інфраструктури. Однак офіційних підписаних документів, які б чітко визначали параметри угоди, поки що немає.

ISW підсумовує, що відсутність прозорих домовленостей і розмитість позицій Кремля можуть ускладнити виконання досягнутих угод і спричинити нові розбіжності між залученими сторонами ([Еспресо](#)).

Відкидаючи вимогу Росії скасувати західні санкції в обмін на домовленість про припинення вогню з Україною в Чорному морі, президент Франції Еммануель Макрон заявив, що зараз «не час скасовувати санкції», і зауважив, що час для скасування санкцій не настане, поки «не буде встановлений чіткий мир» ([Укрінформ](#)).

На думку президента Латвії Едгарса Рінкевичса Росія хоче не миру, а паузи, щоб перегрупуватися та продовжити атакувати Україну. «За інформацією, що є у нас, Росія хоче взяти паузу тільки для того, щоб перегрупуватися і продовжити свої атаки, тому що Україна важлива для Росії, щоб реалізувати свої імперські амбіції», – сказав Рінкевичс ([Delfi](#)).

Колишній високопоставлений дипломат США та співробітник Атлантичної ради у Вашингтоні Деніел Фрід припустив у коментарі [The New York Times](#), що перемовинами росіяни просто затягують час, і їм це добре вдається. Вони висувають багато умов, щоб поставити Україну та США у складне становище. З боку ж Москви немає істотних поступок, які виправдовували б рішення про, скажімо, часткове зняття санкцій, як цього просить Кремль.

Політолог, президент Аналітичного центру «Політика» Олег Лісний заявив, що Росії зараз не потрібні будь-які мирні процеси, бо в Кремлі вважають, що мають час і можливості, аби покращити свої позиції. За його словами, контакти, що відбувалися в Саудівській Аравії та в телефонному режимі – це поки консультації перед великими перемовинами. Однак у найближчій перспективі вони малоімовірні, бо з боку РФ немає реального конструктивну ([Майстерня новин](#)).

Водночас президент Фінляндії Александер Стубб в інтерв'ю [France 24](#) скептично висловився щодо нинішніх ініціатив з припинення вогню. «Те, що ми бачимо, є класичною російською тактикою ведення переговорів. Україна хоче повного припинення вогню. Європа хоче повного припинення вогню. Америка хоче повного припинення вогню, а Росія просуває часткове припинення вогню, яке на першому етапі стосувалося енергетичної інфраструктури, яку, звісно, росіяни розбомбили одразу після того, як домовилися про припинення вогню. І другий етап – це припинення вогню в Чорному морі. Це все кроки в правильному напрямку. Але ніколи не варто недооцінювати здатність росіян порушувати перемир'я. Вони продовжуватимуть це робити. Нам потрібне повне припинення вогню», – заявив Стубб.

Крім цього президент Фінляндії під час його зустрічі з президентом США Дональдом Трампом 29 березня сказав йому про необхідність встановити граничний термін для встановлення перемир'я в Україні. За його словами, він запропонував 20 квітня як потенційний кінцевий термін для «повного припинення вогню без будь-яких умов» ([Радіо Свобода](#)).

Хоча в команді президента США Дональда Трампа розраховують досягти перемир'я в Україні до Великодня або принаймні до кінця квітня, але такі терміни навряд чи є реалістичними. Таку думку висловив старший науковий співробітник Hudson Institute Люк Коффі. Він зазначив, що наразі факти свідчать, що Росія цього не прагне. «Я не вірю, що [припинення вогню] відбудеться до 20 квітня... Нібито домовилися про припинення вогню по об'єктах енергетичної інфраструктури, яке, все одно порушується. Думали, що є угода про припинення вогню в Чорному морі. А потім після Росія висунула попередні умови, які мають бути виконані», – звернув увагу Коффі. На думку науковця, Путін може навмисно затягувати переговори про припинення вогню, але незрозуміло, скільки ще Трамп готовий це терпіти ([Радіо Свобода](#)).

Тим часом Росія продовжує масовано атакувати Україну, нехтуючи миротворчими зусиллями світу. Спільна домовленість США, Росії та України, досягнута на перемовинах у Саудівській Аравії 23–25 березня, щодо заборони ударів по енергооб'єктах, фактично не виконується. Зокрема Росія за останні дні нанесла удари по Харкову, Дніпру, Кривому Рогу, Одесі, Херсону, де в останньому агресор лишив 45 тисяч жителів без електрики ([Інтерфакс](#)).

Заступник керівника Офісу Президента Павло Паліса наголосив, що домовленості про режим припинення вогню в енергетичній сфері станом на зараз вважаються чинними. Україна інформує американську сторону про факти порушень з боку РФ. «Про всі факти їх порушення ми інформуємо американську сторону, надаючи наявні у нас докази цих порушень», – сказав Паліса ([Укрінформ](#)).

Водночас державний секретар США Марко Рубіо підтвердив порушення режиму часткового припинення вогню з боку РФ. За словами Рубіо, Україна вже показала, що готова і до припинення вогню, і до створення простору для переговорів. Адміністрація Дональда Трампа очікує від Російської Федерації готовності до припинення війни. «Якщо буде тактика очікування й затягування, ми не будемо зацікавлені в цьому. І президент Трамп не потрапить у пастку нескінченних переговорів», – заявив він. За словами Рубіо, «скоро, не через пів року, а через тижні» Росія має ухвалити рішення припинити війну. Якщо ж вона цього не зробить, то США мають переоцінити свою тактику ([Главком](#)).

Президент України Володимир Зеленський нагадав, що 11 квітня мине місяць, відтоді як Росія зволікає із припиненням війни. Системний і постійний характер російських ударів свідчить, що Росія зневажає дипломатичні зусилля партнерів, вважає український президент. Він переконаний, що очільник Кремля не хоче забезпечити навіть часткове припинення вогню. Тому потрібен відчутний новий тиск на Росію, аби поставити війну «на курс до завершення». «Не треба очікувати, коли 11 квітня буде вже місяць російському «ні» у відповідь на американську пропозицію припинити вогонь. Потрібно діяти якнайшвидше. Ми готові працювати з усіма нашими партнерами в Америці, Європі та світі максимально конструктивно, щоб досягти такого необхідного результату – достойного й тривалого миру», – підкреслив президент України ([Експрес](#)).

Таким чином говорити про дійсно відчутні результати переговорів у Ер-Ріяді не доводиться. Наразі результати переговорів у Саудівській Аравії мінімальні, а то й «мінусові» з огляду на змогу росією висувати умови для миру. Однак домовленості в Ер-Ріяді є першим, маленьким кроком до миру. І зараз ми спостерігаємо практичний іспит на виконання цих домовленостей.

Втім, у цій суперечливій історії є і два плюси для України. По-перше, на зустрічах у Ер-Ріяді США не змушували Київ поступатися своїми червоними лініями, і це дійсно важливо. По-друге, американці консультувалися з Україною навіть там, де не мали такого обов'язку ([Європейська правда](#)).

Що далі? Найбільш проста і логічна відповідь – продовження переговорів про припинення вогню і формалізація досягнутих домовленостей. Президент Зеленський вже анонсував нові раунди мирних переговорів ([Українська правда](#)).

Україні вкрай важливо зробити акцент на тому, щоб наступний крок торкався припинення вогню в повітрі і відповідна угода була обов'язково формалізована. Тобто, США також мають взяти на себе відповідальність по реальному контролю за припиненням вогню. Зараз же – не в повній мірі, але все ж таки росіяни у переговорному процесі отримали трохи більше. З урахуванням цього ми маємо зробити свою позицію більш жорсткою ([Фокус](#)). Українському суспільству дуже важливо не забувати, що війна далі триває, варто залишатися консолідованими та допомагати армії.